

Scenariusz zajęć w oparciu o sztukę Maliny Prześlugi *Stopklatka*

Autor: Anna Nakielska-Kowalska

Typ zajęć: język polski, zajęcia dodatkowe

Wiek uczniów: 16–17 lat

Czas: 90 minut

Temat: „Łatwiej jest kochać kwiat niż człowieka” (*Stopklatka*). Bycie innym, czyli o bohaterze spektaklu *Stopklatka*

Uczniowie przed spektaklem otrzymują KARTĘ PRACY (załącznik nr 1). W czasie spektaklu i po nim uczniowie wypełniają ją samodzielnie. Na lekcje przynoszą wypełnioną KARTĘ PRACY, z której korzystają podczas zajęć.

Cele:

Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich

Uczeń potrafi

- rozpoznać w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego;
- przedstawić propozycję interpretacji utworu;
- wykorzystać potrzebne konteksty;
- rozpoznać obecne w utworze wartości uniwersalne.

Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury

Uczeń potrafi

- odczytać pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;
- odróżnić dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.

Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie

Uczeń potrafi

- zbudować wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji i adresata;
- zastosować formy użytkowe, zwroty adresatywne, etykietę językową;
- stworzyć spójne wypowiedzi – hasło encyklopedyczne;
- zastosować zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu;
- wykorzystać wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem.

Samokształcenie

Uczeń potrafi

- wykorzystać multimedialne źródła informacji;
- zgromadzić i przetworzyć informacje.

Kompetencje kluczowe

Uczeń potrafi

- posłużyć się nowymi technologiami informatycznymi;
- współpracować w grupie i zrealizować projekt społeczny;
- wykazać się świadomością i ekspresją kulturalną.

Metody i formy pracy:

praca indywidualna, praca w grupie, metody poszukujące (metoda problemowa, dyskusja, burza mózgów, metoda twórczego naśladowania wzorów), metody aktywizujące (elementy dramy), metody rozwijające kreatywność (wykonanie selfie).

Materiały:

- KARTA PRACY (załącznik nr 1);
- wzór notatki w formie tabeli (załącznik nr 2);
- telefony z aparatem fotograficznym i dostępem do Internetu;
- kartki, duże arkusze papieru, pisaki, magnesy do umocowania prac uczniów na tablicy;
- kartki samoprzylepne;
- komputer i ekran (tablica interaktywna).

Przebieg zajęć:

Uwaga organizacyjna: Przydział uczestników do grup oraz rozdzielenie zadań nauczyciel powinien uzależnić od poziomu wiedzy i zaangażowania ucznia oraz jego zdolności.

Faza wstępna lekcji

1. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy 4-osobowe. Upewnia się, czy uczniowie dysponują telefonami z aparatem fotograficznym.
2. Zadanie dla uczniów:

Wyjmijcie swoje telefony. Wykonajcie po 2–3 selfie: 1 indywidualne, 1 w parze, 1 w grupie. Usiądźcie w zespołach. Obejrzyjcie zdjęcia. Podzielcie się refleksjami na temat przyczyn popularności tej formy fotografowania.

3. Chętni uczniowie prezentują swoje selfie na ekranie/tablicy interaktywnej.
4. Nauczyciel moderuje rozmowę na temat odczuć uczniów podczas wykonywania tego zadania.
5. Nauczyciel zapisuje na tablicy kluczowe pytanie:
Czym cechują się ludzie (grupy społeczne/społeczeństwo) polskie XXI wieku?

Faza właściwa lekcji

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy problem w formie pytania i inicjuje burzę mózgow. Wskazany uczeń zapisuje zgłaszane pomysły na tablicy.
*Jaki związek można dostrzec pomiędzy ćwiczeniem (selfie) a spektaklem *Stopklatka*?*
2. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy równoległe. Uczniowie wykorzystują swoje KARTY PRACY. Wyniki działań zapisują na dużych arkuszach papieru. Prowadzący rozdaje kolejne zadanie dostosowane do zdolności uczniów tworzących grupę.

Grupa 1 i 2

Przypomnijcie sobie zasady tworzenia opisu przeżyć wewnętrznych. Możecie skorzystać z podpowiedzi umieszczonych na podanych stronach internetowych.

Napiszcie krótki opis przeżyć wewnętrznych Majki w chwili, kiedy dowiedziała się o wypadku bohatera. Opis rozpocznijcie słowami: „Kiedy dowiedziałam się o jego sytuacji...”. Swoją pracę zapiszcie na dużym arkuszu papieru.

Polecane strony internetowe: [Jak opisać emocje? \(epodreczniki.pl\)](http://epodreczniki.pl); <https://www.wsjp.pl>.

Grupa 3 i 4

Przypomnijcie sobie zasady pisania listu otwartego. Możecie skorzystać z podpowiedzi umieszczonych na podanych stronach internetowych.

*Napisz list otwarty prezentujący sytuację matki bohatera spektaklu *Stopklatka*. Rozpocznijcie go słowami: „Jestem matką sparaliżowanego syna...”. Swoją pracę zapiszcie na dużym arkuszu papieru.*

Polecane strony internetowe: <https://encyklopedia.pwn.pl> (list – Encyklopedia PWN – źródło wiarygodnej i rzetelnej wiedzy); <https://nil.org.pl/aktualnosci/4808-list-otwarty-do-ministra-zdrowia> (NIL – List otwarty do Ministra Zdrowia); <https://dobryslownik.pl/kompendium/reguly/>.

Grupa 5 i 6

Przypomnijcie sobie zasady pisania notki encyklopedycznej. Możecie wzorować się na tej umieszczonej na wskazanej stronie internetowej. Zastanówcie się, jak zorganizowane byłoby państwo, w którym wszyscy ludzie byłiby tacy sami. Napiszcie notatkę encyklopedyczną o tym państwie. Swoją pracę zapiszcie na dużym arkuszu papieru.

Polecane strony internetowe: <https://encyklopedia.pwn.pl>; [Czechy – Encyklopedia PWN – źródło wiarygodnej i rzetelnej wiedzy](#); [Czechy. Ludność – Encyklopedia PWN – źródło wiarygodnej i rzetelnej wiedzy](#); [Czechy. Gospodarka – Encyklopedia PWN – źródło wiarygodnej i rzetelnej wiedzy](#); [Czechy. Ustrój polityczny – Encyklopedia PWN – źródło wiarygodnej i rzetelnej wiedzy](#).

Uwaga organizacyjna: Kiedy uczniowie przejdą do redagowania notatki, powinni pracować niezależnie. Grupa 5 – notatka encyklopedyczna na temat ogólnych informacji o wymyślonym państwie i na temat ludności; grupa 6 – notatka encyklopedyczna na temat gospodarki i ustroju politycznego wymyślonego państwa.

Prezentacja pracy grup. Wskazanie cech realizowanych form wypowiedzi. Istotne uwagi uczniowie notują, stosując np. mapę myśli, schematy, itp.

3. Wspólne omówienie kwestionariusza osobowego – KARTY PRACY.
4. Nauczyciel dzieli uczniów na 8 grup. Każda grupa otrzymuje kartkę z zadaniem oraz wzór notatki w formie tabeli (załącznik nr 2). Uczniowie powinni uzupełnić tabelę na kartce otrzymanej od nauczyciela, skorzystawszy uprzednio z KART PRACY lub Internetu.
5. Kartki opracowane przez grupy zostają nalepione na przygotowany wcześniej arkusz papieru zawieszony na tablicy. Uczniowie stają przy tablicy, jeszcze raz odczytują po cichu zapisane uwagi. Wskazany przez nauczyciela uczeń po lekcji zabiera arkusz z tabelą, przepisuje go i w formie pliku elektronicznego rozsyła jako notatkę z lekcji wszystkim uczniom.

Przykład efektu pracy uczniów:

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
<i>Matrix</i> reż. Bracia Wachowscy	film	1999	porównanie się bohatera do Neo (postawa stojąca, wyciągnięte ramiona, umiejętność zastygania w jednej pozycji)	niemożność poruszania kończynami, brak kontroli nad ciałem
krok księżycowy (moonwalk) M. Jacksona	taniec	1983 (krok znany już od lat 30-tych XX wieku; Jackson upowszechnił ten ruch)	ruch bohatera	ułuda ruchu; wrażenie sprawczości, ale tak naprawdę brak władzy nad ciałem
<i>Psychoza</i> reż. A. Hitchcock	film	1960	przestrach w czasie kąpieli w morzu	lęk bohatera przed kobietami; agresja wynikająca z niemocy
<i>Terminator</i> reż. J. Cameron	film	1984	fantastyczne możliwości bohatera filmu	bezradność bohatera, uwięzienie w ciele
<i>Król Lew</i> reż. R. Allers, R. Minkoff	film	1994	relacje z ojcem	marzenie bohatera o relacji z ojcem
<i>Titanic</i> reż. J. Cameron	film	1997	scena prezentująca bohaterów na dziobie statku	marzenie bohatera o wolności rozumianej jako decydowanie o sobie – też o swoim ciele (poczucie wstydu bohatera, którego znakiem jest pielucha)
Brad Pitt, Arnold Schwarzenegger, Kate Winslet	gwiazdy kina, ludzie zamożni, piękni, dobrze zarabiający, znani, ludzie sukcesu	debiuty: Schwarzenegger – 1973; Brad Pitt – 1983; Kate Winslet – 1991	duże pieniądze dla aktorów	nędra ludzi sparaliżowanych i ich opiekunów (matka, która samotnie opiekuje się dorosłym synem)
gry komputerowe, SMS-y	rozrywka/komunikacja	gry komputerowe – 1972; SMS – 1992	możliwości dostarczane przez smartfony	ale tylko niektórym, tym sprawnym

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel formułuje pytania problemowe podsumowujące pracę. Swobodne wypowiedzi uczniów porządkowane są przez nauczyciela.
 - a) *Co stanowi świat bohatera? W jaki sposób spektakl ukazuje ten świat?*

Np.

- rozbudowany monolog bohatera: prezentacja przeżyć, ale też ukazanie samotności i niemożności porozumienia się (sparaliżowanie, uwięzienie w ciele, w byciu oddzielnym, innym);
- za pomocą monologu ukazanie narastającej agresji wynikającej z bezsilności, z emocji, które nie mają ujścia;
- przywołanie tytułów filmów i nazw innych zjawisk charakterystycznych dla kultury masowej ukazuje bohatera jako kogoś, kto skazany jest, z uwagi na kalectwo, na życie w ułudzie kultury masowej;
- zjawiska kultury masowej unaoczniają jego ograniczenia, bezsilność;
- ukazanie kultury i cywilizacji człowieka jako sprzyjającej pełnosprawnym, ludziom nieodbiegającym od schematu, stereotypu; kultura ludzi silnych, zamożnych, ludzi sukcesu;
- ukazanie wykluczenia następującego w efekcie jednego nieprzemyślanego ruchu, z przypadku.

b) *Czym cechują się ludzie (grupy społeczne/spoleczeństwo polskie) XXI wieku?*

Np.

- społeczeństwo ceniące ludzi silnych, ludzi sukcesu, pięknych (świat celebrytów, tabloidów, popularnych programów radzących, w jaki sposób się ubierać itp.);
- brak wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- choroba, niepełnosprawność, inność jako zjawisko ciągle jeszcze utrudniające funkcjonowanie w społeczeństwie, skazujące na izolację;
- brak wiedzy na temat imigrantów, problemów ludzi starszych, chorych, mniejszości seksualnych;
- poszukiwanie rozrywki, a unikanie dyskusji i skupienia na istotnych kwestiach;
- skłonność ludzi do ukrywania się pod maskami;
- społeczeństwo ludzi cierpiących na depresję, samobójstwa coraz młodszych osób.

2. Ewaluacja zajęć.

Na kartkach samoprzylepnych uczniowie uzupełniają zdania:

Na dzisiejszej lekcji zrozumiałam/zrozumiałem...

Na dzisiejszej lekcji nauczyłam/nauczyłem się...

Przy wyjściu z klasy uczniowie przyklejają karteczki na tablicę.

Zadanie dodatkowe:

Prowadzący prosi uczniów o przygotowanie projektu społecznego, formy pomocy ludziom starszym/niepełnosprawnym ruchowo/imigrantom w miejscowości/gminie, w której na co dzień mieszkają.

Opis projektu społecznego – załącznik nr 3.

Karta pracy

1. Zgromadź informacje na temat bohatera spektaklu, a następnie w jego imieniu wypełnij jego kwestionariusz osobowy.

Imię (imiona) i nazwisko

.....

Data urodzenia

.....

Wykształcenie

.....

Kwalifikacje zawodowe

.....

Przebieg dotychczasowego życia

.....

2. Zgromadź informacje na temat trzech kobiet, które są prezentowane w spektaklu: Mai, Magdy i matki bohatera.

.....

.....

.....

3. W spektaklu bohater przywołuje wiele tekstów należących do kultury masowej. Wypisz trzy. Zauważ, w jakim kontekście są przywołane. Uzupełnij tabelę.

Tytuł	Gatunek	Kontekst

Załącznik nr 2

Uzupełnijcie wers tabeli. Skorzystajcie z przygotowanych KART PRACY.

Grupa 1

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
<i>Matrix</i> reż. Bracia Wachowscy				

Grupa 2

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
krok księżycowy (moonwalk) M. Jacksona				

Grupa 3

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
<i>Psychoza</i> reż. A. Hitchcocka				

Grupa 4

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
<i>Terminator</i> reż. J. Cameron				

Grupa 5

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
<i>Król Lew</i> reż. R. Allers, R. Minkoff				

Grupa 6

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
<i>Titanic</i> reż. J. Cameron				

Grupa 7

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
Brad Pitt, Arnold Schwarzenegger, Kate Winslet				

Grupa 8

Tytuł/element kultury	Gatunek	Czas powstania	Kontekst	Funkcja przywołania w spektaklu, np.
Gry komputerowe, SMS-y				

Projekt społeczny

Uczniowie projektują działania, które można zrealizować, aby rozwiązać konkretne problemy ludzi starszych/imigrantów/niepełnosprawnych żyjących w ich miejscowości/gminie. Opisują swoje propozycje, przygotowując prezentację (można w tym celu przygotować prezentację multimedialną, która zostanie omówiona w dłuższej wypowiedzi ustnej).

Aby zrealizować zadanie, uczniowie czytają informacje umieszczone na portalu:

<http://cec.vcn.bc.ca/gcad/modules/pd-pdpo.htm>

W swojej wypowiedzi uczestnicy muszą zawrzeć informacje dotyczące następujących kwestii:

- tło (co jest problemem?);
- zamierzone osiągnięcia projektu (rozwiązanie problemu);
- zamierzenia;
- środki (potencjalne, dostępne, wewnętrzne, zewnętrzne);
- ograniczenia;
- możliwe strategie (osiągnięcia zamierzeń);
- wybrana strategia (jakie jest dostępne/najlepsze rozwiązanie problemu).

Materiał edukacyjny powstał w ramach projektu Centrum Sztuki Dziecka pn. „Współczesna dramaturgia dla dzieci i młodzieży (2020, 2021, 2022)”, który jest realizowany w programie *Edukacja kulturalna* i finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury.

Centrum Sztuki
Dziecka w Poznaniu